

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

แหล่งของสารอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต ที่เรารู้จักกันมากที่สุดประเภทหนึ่งก็คือ ข้าว (*Oryza sativa* L.) โดยคนไทยนิยมบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมาอย่างช้านาน ข้าวที่นิยมปลูกในประเทศไทยมีหลายสายพันธุ์ด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะการบริโภคของคนในแต่ละพื้นที่ หากแบ่งตามลักษณะการบริโภค สามารถแบ่งได้ 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ ข้าวเหนียว (glutinous rice) และข้าวเจ้า (non - glutinous rice) โดยแหล่งปลูกข้าวทั้ง 2 ชนิด ส่วนใหญ่จะปลูกในแถบที่มีการบริโภคข้าวชนิดนั้นๆ เช่น ข้าวเจ้ามีการปลูกในทุกภาคของประเทศ ส่วนข้าวเหนียวจะปลูกมากทางแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อภิรักษ์ กาวิโล, 2545)

ข้าวเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของหลายประเทศไทย ปัจจุบันสภาวะการแข่งขันของโลกแบบโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ส่วนแบ่งการตลาดของการส่งออกข้าวไทย ซึ่งสถิติในช่วงเดือนมกราคม – กรกฎาคม 2555 การส่งออกข้าวเบื้องต้นมีประมาณ 3.96 ล้านตัน มูลค่า 2,681 ล้านเหรียญสหรัฐฯ (82,832 ล้านบาท) เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงเดียวกันของปี 2554 ปริมาณส่งออกลดลงร้อยละ 45 (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, 2555) ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นการเพิ่มความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ให้มากกว่าคู่แข่งก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้สภาวะการส่งออกของไทยดีขึ้นได้

จากกระแสนิยมการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ส่งผลให้คนสังคมไทยเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอย่างรวดเร็ว โดยการหันมาใส่ใจกับการดูแลสุขภาพและเลือกสรรอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมาบริโภค อย่างไรก็ตามการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม ร่างกายก็ควรได้รับสารอาหารครบทั้งห้าหมู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสารอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต ได้แก่ แป้ง น้ำตาล ไขมัน และข้าว ซึ่งถือเป็นแหล่งพลังงานสำคัญและการรักษาสมดุลให้แก่อวัยวะในร่างกายของมนุษย์เรา

ข้าวเหนียวดำ หรือเรียกตามภาษาพื้นเมืองของภาคเหนือว่า “ข้าวกำ (Purple rice)” เป็นการเรียกตามลักษณะสีของเมล็ดที่มีสีม่วงดำ หรือแดงดำ นิยมปลูกมากในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ พะเยา และน่าน เป็นข้าวพื้นเมืองอีกชนิดหนึ่งที่ทำให้คุณค่าทางโภชนาการสูง โดยจากการศึกษาวิจัยของ หน่วยวิจัยข้าวกำ (Purple rice research Unit-PRRU) คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า คุณสมบัติที่โดดเด่นของข้าวกำ ในการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ สามารถช่วยให้ชะลอความแก่ ช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกัน ลดระดับโคเลสเตอรอล ป้องกันการเกิดมะเร็ง โรคมะเร็ง โรคอ้วน ความดัน โรคหัวใจ และความจำเสื่อม จึงเหมาะแก่ผู้บริโภคทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะใน ผู้สูงอายุซึ่งเหมาะที่จะบริโภคข้าวกำเพื่อเป็นอาหารเสริมสุขภาพอย่างยิ่ง (หน่วยวิจัยข้าวกำ, 2553: ออนไลน์)

จากอดีตที่ผ่านมา ข้าวกำ นิยมนำมาทำเป็นขนมหวานหลายชนิดของคนในภาคเหนือ เช่น ข้าวเหนียว ข้าวต้ม (ห่อใบตองมัดด้วยดอกกล้วยไม้) ข้าวหลาม (ข้าวแช่ในกระบอกไม้ไผ่แล้วเผา) ขนมเทียน เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้ ได้มีการคิดแปลงในการรับประทาน โดยการนำมาผสมกับข้าวเจ้าหรือ ข้าวเหนียว เป็นการบริโภคข้าวกำในลักษณะรับประทานเป็นอาหารหลัก ซึ่งถือเป็น โอกาสอัน สำคัญในการขยายช่องทางการตลาดของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ มีบริษัทหลายรายออกผลิตภัณฑ์ ข้าวกำ ได้แก่ ตราข้าวทอง ตรากรีนนิช ตราเกษตรอินทรีย์ ตราไร่ทิพย์ ตราซีพีเอฟ และมีการนำข้าว กำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ข้าวเหนียวดำไก่สวรรค์ ข้าวเหนียวดำไก่จืด (ตราซีพีเอฟ) อย่างไรก็ตาม ในตลาด “ผลิตภัณฑ์ข้าวกำ” ซึ่งเปรียบได้กับผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เริ่มเข้าสู่ตลาดและยังไม่ มีการศึกษาที่เป็นข้อมูลในเชิงประจักษ์ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาความ คิดเห็นของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อผลิตภัณฑ์ข้าวกำ เพื่อเป็นแนวทางในการ วางกลยุทธ์ทางการตลาดให้แก่ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากข้าวกำ ตลอดจน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการข้อมูลสนับสนุนในการตัดสินใจวางแผนดำเนินธุรกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อ ส่วนประสมการตลาดของผลิตภัณฑ์ข้าวกำ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจและทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์จาก ข้าวกำ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่

2. ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จากข้าวเก่ารายเดิมและผู้ประกอบการรายใหม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

1.4 นิยามศัพท์

ความคิดเห็นของผู้บริโภค หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ข้าวเก่า ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ข้าวเก่า เป็นชื่อเรียกของทางภาคเหนือและทางอีสาน ข้าวเก่าน่าจะมาจากคำว่า แดงเก่าจากการค้นหาข้อมูล พบว่า ข้าวเก่า (Purple rice) เป็นข้าวพื้นเมืองของเอเชีย มีชื่อเรียกหลายหลากชื่อมาก ทั้งข้าวเหนียวดำ (Black Sticky Rice) ข้าวที่ถูกห้าม (Forbidden rice) ซึ่งหมายถึงข้าวที่ไม่ใช่ข้าวเศรษฐกิจ ไม่นิยมปลูกกัน ข้าวป่า (Wild rice) ข้าวดำจีน (Chinese black rice) (มติชน, 2554: ออนไลน์)

ผลิตภัณฑ์ข้าวเก่า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตหรือมีส่วนผสมจากข้าวเก่า